

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Debrecenben, 2018. szeptember hó 17. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az emberölés bűntettének kísérlete miatt a vádlott ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2018. március hó 26. napján kihirdetett 3.B.47/2018/12. számú ítéletét megváltoztatja az alábbiak szerint:

A 15000/189-104/2017. bü számú bűnjeljegyzéken 1.), 2.), 3.) és 5.) sorsszámok alatt nyilvántartott DNS minták megsemmisítését rendeli el.

Az eljárás során felmerült, a vádlottat terhelő bűnügyi költség összege: 285.692,- (kettőszáznyolvanötezer-hatszázkilencvenkettő) Ft, míg 40.000,- (negyvenezer) Ft-ot az állam visel.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A vádlott által az elsőfokú határozat kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt is beszámítja a kiszabott szabadságvesztés büntetésbe.

A másodfokú eljárásban felmerült 20.000,- (húszezer) Ft bűnügyi költséget az állam viseli.

I n d o k o l á s

A Nyíregyházi Törvényszék a vádlottat emberölés bűntettének kísérlete {a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (1) bekezdés} miatt 6 év börtön végrehajtási fokozatú szabadságvesztésre és 6 év közügyektől eltiltásra ítélte. A feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a büntetés 2/3 részének kitöltését követő napban határozta meg, a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időt a szabadságvesztésbe beszámította, továbbá rendelkezett a lefoglalt bűnjelekről és kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült teljes bűnügyi költség viselésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a vádlott jelentett be fellebbezést a büntetés enyhítése érdekében.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.62/2018/1-II. számú átiratában e perorvoslatot alaptalannak találta. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás részben kiegészítésre szorul a vádlott vallomása tükrében azzal, miszerint a késes támadást megelőzően mintegy egy órával a vádlott és a sértett között dulakodásra és kölcsönös tettelegességre került sor,

amelyet a vádlott kezdeményezett, ezen túlmenően a tényállást pontosítandónak találta az elkövetés eszközének méreteivel. Kifogásolta továbbá, hogy az elsőfokú bíróság ugyan a vádlott számára személyes költségmentességet engedélyezett, ennek ellenére azonban a kirendelt védő díjának megfizetésére is kötelezte a vádlottat.

Minderre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására: annak megállapítására tett indítványt, hogy a felmerült védői díjat az állam viseli, így a vádlott által fizetendő bűnügyi költség összege alacsonyabb mértékű, egyebekben az elsőfokú ítélet helybenhagyása indokolt.

A nyilvános ülésen az ügyész a fellebbezésre tett észrevételben foglaltakkal egyezően terjesztette elő indítványát az elsőfokú bíróság ítéletének a bűnügyi költség tekintetében történő megváltoztatására, egyebekben a kiszabott büntetést törvényes mértékűnek találva az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.

A védő az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást megalapozottnak tartva az enyhítő körülmények nagyobb nyomattal történő figyelembe vételével a kiszabott büntetés enyhítésére tett indítványt.

A vádlott az utolsó szó jogán az elkövetett cselekmény miatti megbánását hangsúlyozta.

Az elsőfokú bíróság a tárgyalást még a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: korábbi Be.) alapján folytatta le, azonban a másodfokú felülbírálatra a 2018. július hó 01. napjától hatályos 2017. évi XC. törvény (továbbiakban Be.) 868. § (1) bekezdésében írt hatályszabály alkalmazásával az új eljárási törvény alapján került sor annak rögzítésével, hogy a Be. 870. § (1) bekezdése értelmében a törvény hatályba lépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az azt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmények akkor is érvényesek, ha ezt a Be. másként szabályozza.

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján - eltérő törvényi rendelkezés hiányában -, az ítélet megalapozottságát, illetve az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezéseit, valamint az indokolás helyességét és az eljárási szabályok megtartását arra tekintet nélkül bírálta felül, hogy ki és milyen okból fellebbezett (teljes revízió).

A jelenleg hatályos Be.-ben is főszabály a teljes felülbírálat, azonban a törvény a korlátozott fellebbezéshez igazodva megteremt a részleges revíziót büntetőjogi főkérdésekben (például szankció) is. Jelen esetben ugyan a vádlott fellebbezése a büntetés enyhítését célozta, azonban az elsőfokú eljárásban a bíróság a Be. hatályba lépése előtt nem oktathatta ki a fellebbezésre jogosultakat a korlátozott fellebbezésre és annak következményeire, ezért a korlátozott felülbírálatnak eljárási akadálya volt, ami kötelezően teljes revíziót vont maga után.

A felülbírálat során a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi szabályoknak megfelelően folytatta le. Nem vétett sem abszolút eljárási szabálysértést (Be. 608. § (1) bekezdés a)-f) pont), sem olyan relatív perjogi hibát (Be. 609. § (1), (2) bekezdés), mely az érdemi felülbírálatot kizárná.

A törvényszék a Be. 163. § (1), (2), (3) bekezdésében írt ügyfelderítési kötelezettségének maradéktalanul eleget tett, és döntően megalapozott tényállást állapított meg, mely csak szűk körben volt hiányos és pontatlan (Be. 592. § (2) bekezdés a) pont).

A megalapozatlanság azonban csak részleges és nem súlyos, a másodfokú eljárásban az iratok tartalma alapján kiküszöbölhető volt.

A tényállás kiegészítésének okát illetően szükséges leszögezni, hogy a vádlott ugyan jogos védelmi helyzetre az eljárás során nem hivatkozott, azonban folytatólagos gyanúsítottai vallomása szerint a szúrás pillanatában a sértett felállt a sarokülőről, mire a vádlott tulajdonképpen ijedtében szúrta mellkason a testvérét.

Az ítélet tábla a tényállást a Be. 593. § (1) bekezdése a) pontjában írt jogkörében az iratok tartalma alapján a következők szerint egészíti ki és helyesbíti.

- az elsőfokú ítélet 4. oldal 7. bekezdését követően tett kiegészítés:

A vádlott késsel történő támadását megelőzően mintegy egy órával a vádlott és testvére, a sértett között kölcsönös tettelegességre került sor, amelyet a vádlott kezdeményezett akként, hogy testvérét arcon ütötte, aki azt nyomban hasonlóan viszonzta.

- az elsőfokú ítélet 4. oldalának 6. bekezdésében az elkövetéshez használt eszközt illetően az ítélet tábla a tényállást akként pontosítja, hogy „...veszekedés közben a vádlott a konyhában magához vett egy 32,5 cm összhosszúságú, 19 cm pengé hosszúságú, egyélű fekete bakelit konyhakést,...”

Az elsőfokú ítéletet tehát a másodfokú bíróság alapvetően - a fenti kisebb kiegészítés mellett - megalapozottnak tartotta, melyre érdemi döntést volt alapítható. A másodfokú bíróság tehát a részbeni megalapozatlanság kiküszöbölését követően az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 593. § (3) bekezdése értelmében a kiegészített tényállás alapján bírálta felül.

Az elsőfokú bíróság az ügy helyes megítélése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat okszerűen, a logika törvényei szerint kifogástalanul értékelte. Következtetései perrendszerűek és a hibátlanul értékelt bizonyítás anyagán nyugszanak.

A törvényszék vizsgálta a vádlott vallomását, mely a vádlottat támogató-terhelő bizonyítékot jelentett. Értékelés körébe vonta a személyi bizonyítás során a lényeges tanúvallomásokat, nevezetesen a vádlottnak mentességi joggal nem élő élettársa vallomását, illetve a vádlott gyermeke barátnőjének, mint közvetett tanúnak a vallomását, és a szakértői bizonyítást is a szükséges részletességgel folytatta le, valamint nem maradt el a meghatározó tárgyi okirati bizonyítékok mérlegre tétele sem.

A bizonyítás törvényessége kapcsán kiemelendő, hogy nem tévedett az elsőfokú bíróság mikor a korábban hatályos Be. 78. § (4) bekezdésében foglaltakra hivatkozással nem vette figyelembe azt, hogy a vádlott az előállítása során a cselekménnyel kapcsolatosan milyen intézkedést tett a vele szemben intézkedő rendőröknek. Kétségtelen, hogy a rendőrség eljáró tagjai felé nincs törvényi kötelelem - a rendőrségi törvény vagy a szolgálati szabályzat előírása alapján - olyan jellegű kioktatásra, amelynek értelmében a rendőr által kérdezett személy nem köteles vallani, illetve önmagát, vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolni. A már hosszabb ideje követett és egységes bírói gyakorlat szerint azonban abban az esetben, ha a nyomozó hatóság nem figyelmezteti az érintettet az önvádra kötelezés tilalmára, illetőleg a hallgatás, vagy a vallomás megtagadás jogára, úgy a hatóság által tőle szerzett és rendőri tanúvallomásokban megjelenő, illetve a rendőri jelentésbe foglalt adatok a tárgyaláson nem értékelhetők bizonyítékként, arra tényállás nem alapítható függetlenül az adott nyilatkozatok tartalmától (IH2005.136). Az önvádra kötelezés tilalma elvének érvényesülését az ítékezés abban az esetben is megköveteli, ha a később terheltté váló személyt a rendőrség a nyomozás elrendelése előtt nyilatkoztatja.

Az elsőfokú bíróság a megalapozott tényállásból okszerűen és törvényesen vont következtetést a vádlott bűnösségére és a cselekmény minősítése is megfelel az anyagi jognak.

A törvényszék a Kúria 3/2013. számú Büntető Jogegységi határozatában meghatározott szempontokat alapvetően helyesen vette figyelembe, melyeket az ítéletábrával a kiegészítéssel pontosított, hogy miután a vádlott önhibájából eredő ittas állapotban volt, a III. számú Büntető Elvi Döntés értelmében ilyen esetben a tárgyi oldal jellemző sajátosságai alapján kell jogi következtetést levonni az elkövető aktuális tudattartalmára, és ezáltal a bűnösség formájára (BH2009. 3).

Az említettekben adódóan a vádlott által használt, élet kioltására alkalmas eszközzel okozott sérülésre, a sértett testtájékra figyelemmel a cselekményt az elsőfokú bíróság helyesen minősítette emberölés alapesete büntettének kísérleteként (Btk. 160. § (1) bekezdése), hiszen a vádlott egy 19 cm pengehosszúsága folytán nem vitásan élet kioltására alkalmas késsel támadott a sértett szívtájéka irányába, mellyel kapcsolatosan megjegyzendő, hogy a természetes szemlélet a szívtájékra leadott szúrást általában minden esetben ölési cselekménynek tekinti.

Állást foglalt a törvényszék abban is egyértelműen, hogy a vádlott szándéka élet kioltására irányuló szándék volt, ezt az eszközhasználat és a szúrással érintett testtájék is megerősítette, és abban sem tévedett, mikor úgy ítélte meg, hogy az élet kioltására irányuló szándék eshetőleges formában jelent meg: a vádlott a magatartása következményeibe belenyugodva járt el. Miután pedig az eredmény - nevezetesen a sértett halála - az idejekorán érkező orvosi ellátás miatt maradt el, ezért helyes az elsőfokú bíróság azon álláspontja is, miszerint az elkövető tudata átfogta a halálos eredmény bekövetkezésének lehetőségét, így a cselekménye emberölés büntette kísérleteként értékelendő.

A vádlott ugyan jogos védelmi helyzet fennállására nem hivatkozott, de a tényállás kiegészítésével érintett, a késes támadást megelőzően történtek tükrében szükséges kiemelni, hogy a Kúria 4/2013. számú Büntető Jogegységi határozat I.1. pontjában rögzített kötelező iránymutatások szerint a Btk. 22. § (1) bekezdésében részletezett jogos védelem korlátait jelenti, hogy az megtorlásként nem alkalmazható, a kölcsönös kihívás elfogadása mindkét fél számára a jogtalanság állapotát hozza létre, emellett a támadás kiprovokálása szintén megfosztja a védekezőt az elhárítás jogszerűségétől. Jelen ügyben a kiegészített tényállás szerint irányadó tények alapján megállapítható, hogy a vádlott és a sértett között a késes támadást megelőzően egy órával kirobbant kölcsönös tettelegesség során a vádlott volt az, aki először arcon ütötte testvérét, majd a testvére azt nyomban hasonlóan viszonzta, így az egy órával későbbi, a vádlott és a sértett között kialakult folyamatos veszekedést követően a vádlott a testvérének késsel történő leszúrása során jogos védelmi helyzetre sem hivatkozhatna, hiszen ez a tettelegesség kifejtése a jogos védelmi helyzet hiányát hozta létre, a megtorlás szándékával történő késes támadás a jogos védelmi helyzet fennállását kizárja.

A büntetés enyhítését célzó védelmi perorvoslat alaptalannak mutatkozott.

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó körülményeket maradéktalanul feltárta és azoknak megfelelő nyomatékot tulajdonítva a büntetési célok elérésére alkalmas, a büntetés-kiszabási elveknek is megfelelő, tettearányos büntetést szabott ki a vádlottal szemben. A Btk. 79. §-a szerint a büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el (egyéni és általános megelőzés). A Btk. 80. § (1) bekezdése szerint a büntetést e törvényben meghatározott keretek között, a céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez. A büntetés kiszabása során igen hangsúlyos az egyéniesítés, valamint a szankciónak a tett arányához igazodása. A büntetés-kiszabás során a büntetőjog általános elveire, és az Alaptörvényből fakadó alkotmányos követelményekre is figyelemmel kell lenni. „A büntetéssel

történő jogkorlátozásnak meg kell felelnie az arányosságnak, a szükségszerűségnek és az ultima ratio elveinek" (1214/B/1990 AB határozat).

A törvényi minimumot kissé meghaladó tartamban meghatározott mértékű szabadságvesztés büntetés feltétlenül szükséges a vádlott személyében rejlő társadalomra veszélyesség miatt, hiszen nem hagyható figyelmen kívül, hogy ugyan több mint 10 évvel ezelőtt, ámde személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt volt korábban is büntetve, továbbá az sem, miszerint a kísérlet igen közeli volt, az igazságügyi orvos-szakértői vélemény megállapításából következően csupán néhány milliméteren múltott, hogy a sértett nem szenvedett olyan szívsérülést, ami néhány percen belül a halálához vezetett volna.

Az ítéletábra mindezek mellett úgy találta, hogy az elsőfokú bíróság a bűncselekmény tárgyi súlyához, az elkövető személyi körülményeihez igazodó, a törvényi rendelkezéseknek megfelelő büntetést szabott ki, az túl szigorúnak nem tekinthető, ezért annak enyhítésére irányuló jogorvoslat nem vezethetett eredményre.

Az elsőfokú bíróság a törvény kötelező rendelkezései értelmében helyesen döntött az előzetes fogvatartás beszámításáról, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról, nagyrészt a bűnjelekről is.

A lefoglalt DNS nyomoknak az iratok melletti kezelésére azonban nincs megfelelő törvényi ok. E rendelkezését illetően az elsőfokú bíróság a korábbi Be. 155. § (8) bekezdésében írt jogszabályhelyet hívta fel, mely jogszabályhely tartalmában megegyezik a jelenleg hatályos Be. 320. § (2) bekezdésében írtakkal, miszerint ha a lefoglalt dolog értéktelen, és arra senki sem tart igényt, azt a lefoglalás megszüntetése után meg kell semmisíteni.

A fent idézett jogszabályi rendelkezés alkalmazásával az értékkel nem bíró, bűnügyi irathoz megfelelő jellege folytán egyébként sem csatolható, szakértői vizsgálatot már egyértelműen nem igénylő, részben fertőzésveszélyes mintákat meg kell semmisíteni, ezért a másodfokú bíróság e körben módosította az elsőfokú bíróság döntését és a Be. 320. § (2) bekezdés alapján a DNS minták megsemmisítéséről határozott.

Az elsőfokú bíróság döntése járulékos rendelkezéseit felülbírálvá megállapítható - részben egyezően a másodfokú vádhatóság átiratában írtakkal - miszerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az eljárás során felmerült bűnügyi költség teljes összegének megfizetésére a vádlottat kötelezte.

A rendelkezésre álló adatok szerint az elsőfokú bíróság a 11./II. végzésével (11. jegyzőkönyv 21. oldala) a vádlott számára személyes költségmentességet engedélyezett. Ezen végzés kihirdetésekor hatályos büntetőeljárás törvény 74. § (3) bekezdés c) pontja szerint a vádlott személyes költségmentesség engedélyezése esetén a kirendelt védő díját és költségét az állam viseli. A jelenleg hatályos Be. 76. § a) pontja lényegében ugyanezen rendelkezést tartalmazza, miszerint a költségkedvezmény a terhelt esetén a kirendelt védő díjának és költségeinek állam általi előlegezésére és viselésére terjed ki.

A személyes költségmentesség kedvezménye - a jelenleg hatályos szóhasználat szerint költségkedvezmény - az engedélyezését követő időponttól felmerülő költségek tekintetében alkalmazandó, ezért az ítéletábra az elsőfokú bírósági eljárás során felmerült bűnügyi költségből csupán a kirendelt védő díjával kapcsolatosan keletkezett költséget illetően rendelkezett akként, hogy azt az állam viseli, így a vádlottat terhelő bűnügyi költség összegét 285.692,- Ft összegre leszállította, míg 40.000,- Ft kirendelt védői díjjal kapcsolatosan keletkezett bűnügyi költséget a Be. 576. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az állam viseli.

A kifejtettekre tekintettel az ítélőtábla az elsőfokú ítéletet a Be. 604. § (1) bekezdés b) pontja és a 606. § (1), (2) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 604. § (1) bekezdés a) pontja és a 605. § (1) és (2) bekezdés alkalmazásával helybenhagyta.

Az első fokú határozat kihirdetésétől a vádlott által előzetes fogvatartásban töltött időnek a kiszabott szabadságvesztésbe történő beszámításáról a másodfokú bíróság a Btk. 92. § (1) bekezdése alapján határozott.

Az ítélőtábla a másodfokú eljárásban a kirendelt védői közreműködéssel kapcsolatosan felmerült bűnügyi költségről a Be. 76. § a) pontja, a Be. 576. § (1) bekezdés a) pontja és a Be. 613. § (1) bekezdése alapján rendelkezett.

Debrecen, 2018. szeptember 17.

Dr. Balla Lajos sk. a tanács elnöke, Dr. Répássy Árpádné dr. Német Laura sk. előadó bíró,
Dr. Bakó József sk. bíró

Záradék: A Nyíregyházi Törvényszék 3.B.47/2018/12. számú ítélete az ítélőtábla jelen határozatában rögzített változtatással 2018. szeptember 17. napján jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2018. szeptember 17.

. Balla Lajos sk.
a tanács elnöke